

Nr publikacji

Data

Autor

#67

10 sierpnia 2015

Anna Czepiel

Pomimo deficytu politycy zapowiadają wzrost wydatków

Polska gospodarka jest w relatywnie dobrej sytuacji: w obecnym i przyszłym roku PKB zwiększy się o ponad 3 proc., w porównaniu z 1,7 i 1,8 proc. w latach 2012 i 2013. To okazja do zrównoważenia finansów publicznych, aby w czasach spowolnienia nie trzeba było wprowadzać drastycznych cięć wydatków. Jednak jeżeli w dobrej koniunkturze mamy przyzwole nie na deficyt na poziomie 3 proc. PKB, to w czasach spowolnienia będziemy mieć 5-6 proc. PKB deficytu, o czym zapominają politycy chcący wydawać kolejne miliardy złotych w walce o głosy wyborców. Mimo że w czerwcu UE zdjęła z Polski trwającą od 2009 r. procedurę nadmiernego deficytu, to przy kolejnym spowolnieniu znów możemy do niej znowu wrócić.

OPIS PRZYPADKU

Zdejmując z Polski w czerwcu procedurę nadmiernego deficytu, Komisja Europejska zwróciła uwagę, że w 2014 r. Polska osiągnęła deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych na poziomie 3,2 proc. PKB (bliski unijnemu limitowi 3 proc. PKB)¹, a w latach 2015 i 2016 deficyt ten ma być jeszcze niższy i wynosić 2,8 i 2,6 proc. PKB². Zarówno zniesienie procedury, jak i zbliżające się wybory, sprowokowały polityków do proponowania kosztownych wydatków.

W maju prezydent Bronisław Komorowski ogłosił wart 3 mld zł projekt „Pierwsza Praca”, polegający na subsydiowaniu zatrudnienia młodym ludziom. Ówczesny prezydent wraz z ministrem pracy Władysławem Kosiniak-Kamyszem uzasadniali taki krok właśnie „zniesieniem procedury nadmiernego deficytu”³. Projekt ustawy wprowadzającej „Pierwszą Pracę” trafił już do Sejmu. Według informacji prasowych rząd PO-PSL chce także jednorazowo wypłacić osobom o najniższych emeryturach o 400 zł⁴ (koszt ok. 110 mln zł)⁵.

Jeszcze większy wzrost wydatków zapowiada opozycja. Prawo i Sprawiedliwość proponuje wprowadzenie zasiłku 500 zł na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie, co bez wprowadzania restrykcyjnych limitów dochodowych może kosztować aż 22 mld zł rocznie⁶; PiS zamierza też cofnąć wiek emerytalny 67 lat do poprzedniego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn). Sojusz Lewicy Demokratycznej obiecuje wyborcom jednorazową

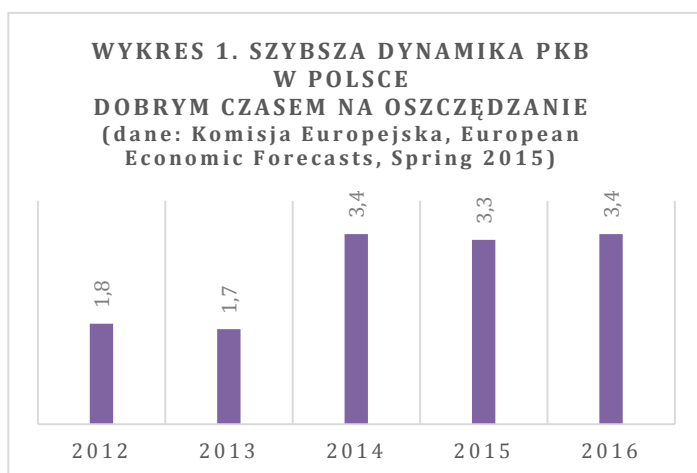
„dywidendę obywatelską” w wysokości 500 zł dla każdego obywatela⁷ (koszt 19,2 mld zł)⁸.

Warto zaznaczyć, że politycy nie przejmują się też tym, iż ich propozycje wbrew intencjom mogą obniżyć dochody państwa. Przykładowo, 500 zł zasiłku na każde drugie i kolejne dziecko może ograniczyć chęć do pracy nisko wykwalifikowanych osób należących do 10 proc. pracowników o najniższych zarobkach (1600 zł brutto według GUS)⁹, które z dużym prawdopodobieństwem wybiorą zasiłek zamiast wynagrodzenia.

OCENA EKSPERTA FOR

Polska, choć miała obniżyć nadmierny deficyt jeszcze w 2012 r., uczyniła to dopiero w połowie 2015 r. **Gdyby Komisja Europejska była bardziej restrykcyjna, za karę za obniżenie nadmiernego deficytu z trzyletnim opóźnieniem powinna nałożyć na Polskę sankcję w postaci zawieszenia funduszy unijnych**, która jest możliwa do zastosowania w przypadku krajów spoza strefy euro (krajom ze strefy euro grożą grzywny). Polscy politycy powinni zatem uważać, aby ledwie po zdjęciu z naszego kraju procedury nadmiernego deficytu nie stworzyć znów ryzyka uznania Polski za kraj o niestabilnych finansach publicznych. Dotychczasowe obietnice różnych partii pokazują jednak, że **aż sześcioletni okres procedury nadmiernego deficytu nie nauczył polityków powściągliwości w zapowiadaniu nowych wydatków**, a także nieroztropnych działań, które mogą zmniejszyć dochody.

Politycy zapominają o wprowadzonej w 2013 roku stabilizującej regule wydatkowej. Zakłada ona politykę oszczędzania przy dobrej koniunkturze, aby cięcia wydatków w czasach spowolnienia gospodarczego nie musiały być drastyczne. Jeżeli prognozowana na dany rok realna zmiana PKB jest niższa o ponad 2 punkty procentowe od 8-letniego tempa średniokresowego, to korekta deficytu jest zawieszana. Ale w normalnych dla gospodarki czasach wydatki muszą być obniżane: przy długu

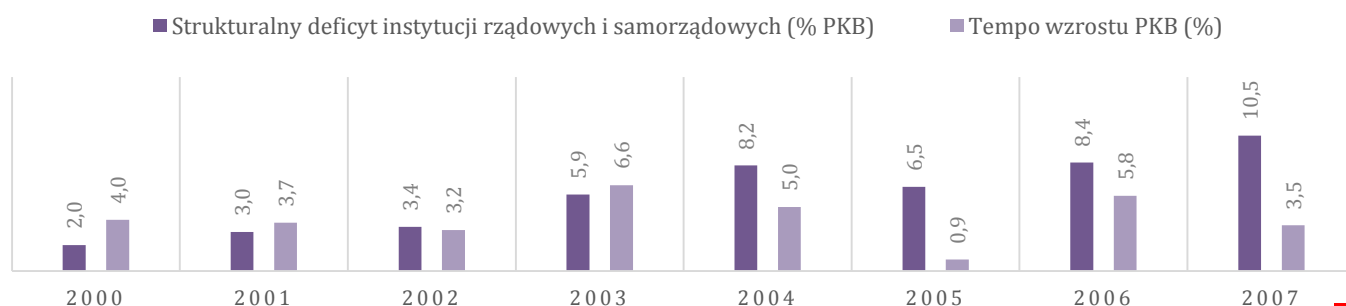
publicznym rządu 50-55 proc. PKB, nawet kiedy deficyt jest niższy od 3 proc. PKB, planowane na następny rok budżetowy tempo wzrostu wydatków musi być obniżone o 1,5 pp. Dla polityków koalicji rządzącej wprowadzenie tej reguły w 2013 r. stanowiło wystarczające uzasadnienie pozwalające na zawieszenie progów ostrożnościowych. Obecnie widać jednak, że **politycy nie pamiętają o regule wydatkowej, proponując nowe duże wydatki, które mogą być trudne do pogodzenia z regułą zakładającą oszczędzanie w czasach dobrej koniunktury.** A jak pokazują dane Komisji Europejskiej, właśnie teraz (w latach 2015-16) Polska ma relatywnie dobre

tempo wzrostu gospodarczego (wykres 1).

Okres dobrej koniunktury powinien zostać spożytkowany na oszczędzanie pieniędzy na czas spowolnienia. Braku obniżki tempa wzrostu wydatków o 1,5 pp., która zgodnie z regułą powinna mieć miejsce przy długu publicznym między 50 a 55 proc. PKB (w 2015 r. według KE będzie to 50,9 proc. PKB), nie można uzasadnić złą sytuacją gospodarczą. Według danych Komisji Europejskiej tempo wzrostu gospodarczego prognozowane na rok 2015 i 2016 nie jest niższe niż średniokresowe tempo wzrostu gospodarczego, które w latach 2006-2014 wyniosło 3,28 proc.¹⁰. Nawet jeżeli politycy zdecydują się wydać dodatkowe miliardy np. na podwyżki do minimalnych emerytur, ich zapas może być ostudzony przez inny zapis stabilizującej reguły wydatkowej: obowiązek zmniejszania dynamiki wzrostu wydatków o 2 punkty procentowe w przypadku zaistnienia deficytu wyższego niż 3 proc. PKB. Ponowne przekroczenie tej granicy jest bardzo prawdopodobne, bo w latach 2015 i 2016 prognozowany deficyt będzie na granicy limitu 3 proc. PKB i wyniesie odpowiednio 2,8 i 2,6 proc. PKB.

Przestroga dla polskich polityków, którzy chcą hojnie rozdawać pieniądze na okoliczność zniesienia procedury nadmiernego deficytu i wbrew stabilizującej regule wydatkowej, jest przykład Grecji. Wykres 2 pokazuje, że w dobrych dla wzrostu gospodarczego latach 2000-2007 (za wyjątkiem 2005 r.) mimo wysokiego tempa wzrostu gospodarczego deficyt strukturalny Grecji (czyli pomniejszony o wpływ koniunktury) powiększał się, ponieważ greccy politycy woleli zwiększać wydatki zamiast oszczędzać na gorsze czasy. A taka polityka przyczyniła się do obecnych problemów Aten. Warto też pamiętać o tym, że **proponowane przez**

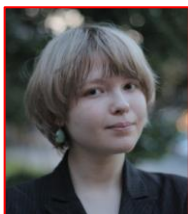
**WYKRES 2. GRECKIE ZWIĘKSZANIE DEFICYTU W CZASACH DOBREJ
KONIUNKTURY PRZESTROGĄ DLA POLSKI**
(dane: IMF, World Economic Outlook Database, April 2015)

polskich polityków pomysły niekoniecznie są dobre dla gospodarki i społeczeństwa. Przykładowo, finansowanie całego wynagrodzenia ludziom młodym przez rok zamiast stałego obniżenia pozapłacowych kosztów pracy sprawi, że sytuacja młodych na rynku pracy poprawi się tylko na chwilę.

Bibliografia:

1. Rada UE, *Council Decision abrogating Decision 2009/589/EC on the existence of an excessive deficit in Poland*, 19.06.2015 r.
2. Komisja Europejska, *European Economic Forecasts: Spring 2015*.
3. PAP, *Prezydent przedstawił program „Pierwsza praca”*, 15.05.2015 r.,
http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=infopakiet&dz=gospodarka&idNewsComp=209673&filename=&idnews=212984&data=&status=biezace&_CheckSum=-1155105222 (dostęp 5.08.2015 r.).
4. Osiecki G., *Rząd dobry dla emerytów na wybory. Nawet 400 zł jednorazowego dodatku*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 23.06.2015 r.
5. Obliczenia własne na podstawie: ZUS, *Struktura wysokości emerytur i rent wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2015 roku*, Warszawa 2015.
6. PAP, *PiS: 3,7 mln dzieci w programie 500 zł na dziecko*, wyborcza.pl, 7.07.2015 r.,
<http://wyborcza.pl/1,91446,18316024,pis-3-7-mln-dzieci-w-programie-500-zl-na-dziecko.html#ixzz3htZEdwUj> (dostęp 5.08.2015 r.).
7. *500 zł dla każdego Polaka. Leszek Miller rozpoczął kampanię wyborczą SLD*, wp.pl, 22.06.2015 r.,
<http://wiadomosci.wp.pl/kat,1342,title,500-zl-dla-kazdego-Polaka-Leszek-Miller-rozpoznal-kampanie-wyborcza-SLD,wid,17653307,wiadomosc.html?ticaid=1152c8> (dostęp 6.07.2015 r.).
8. Obliczenia własne na podstawie: GUS, *Wyniki Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych*, Warszawa, marzec 2012, s. 6.
9. GUS, *Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2012 r.*, Warszawa, grudzień 2013 r.
10. Komisja Europejska, *European Economic Forecasts: Spring 2015*.

KONTAKT DO AUTORA

Anna Czepiel
anna.czepiel@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t/FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)